

ת"פ 64380/11/18 - מדינת ישראל נגד תמר בן אלי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 64380-11-18 מדינת ישראל נ' בן אלי

לפני
המאשימה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ראאד ענוז

כבוד השופט ציון קאפח

נגד

הנאשמת
תמר בן אלי
ע"י ב"כ עוה"ד דני גרינברג ורון רוזנבלום

גזר דין

1. הנאשמת הורשעה על פי הודאתה במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן המונה ארבעה אישומים.

כתב האישום המתוקן

במבוא לכתב האישום מצוין כי בתקופה הרלוונטית לכתב האישום עסקה הנאשמת בעריכת דין. מתוקף תפקידה היא מונתה מטעם בית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון ובתל אביב להיות אפטרופוסית של החסויים מ.ל., מ.ט., צ.מ., ו-ק.צ (להלן: "החסויים"). בהתאם לדין, לאחר מינויה כאפטרופוסית של החסויים נמסרו לידיה סמכויות הפיקוח על התנהלותם של החסויים ובכלל זה **השליטה על חשבונות הבנק שלהם**, על מנת שתנהל אותם בנאמנות, לדאוג להם, לשמור אותם, להשקיעם, לפתחם ולפעול ביחס אליהם במסירות ולטובת החסויים.

בתקופה הרלוונטית לכתב האישום ניהלה הנאשמת חשבון בבנק מזרחי טפחות, סניף אאא, מס' חשבון אאאאאא (להלן: "חשבונה של הנאשמת").

על פי האישום הראשון, ביום 2.3.14 מונתה הנאשמת על ידי בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב, לאפטרופוסית של החסויה מ.ל.

סמוך לאחר מינויה פתחה הנאשמת חשבון בבנק מזרחי טפחות על שם מ.ל., באמצעות צו מינוי אפטרופוס.

ביום 31.3.14 העבירה הנאשמת מחשבון הבנק של מ.ל בבנק לאומי לחשבון הבנק של מ.ל בבנק המזרחי סכום של 1,818,393.96 באמצעות צו מינוי אפטרופוס.

לאחר מכן, ב-8 הזדמנויות שונות, במהלך החודשים מאי-ספטמבר 2014, העבירה הנאשמת סכומי כסף בסך כולל של 340,000 ₪ מחשבונה של מ.ל בבנק המזרחי לחשבונה של הנאשמת. בהמשך, גנבה הנאשמת את

הסכום הנ"ל בכך שהשתמשה בו שלא כדין לצרכיה האישיים.

בגין זה יוחסה לנאשמת עבירה של גניבה בידי מורשה (ריבוי עבירות) - עבירה לפי סעיף 393(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**").

על פי האישום השני, ביום 15.11.2012 מונתה הנאשמת על ידי בית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון כאפטרופוסית של החסויה מ.ט.

בהתאם לדין, חלה חובה על הנאשמת להגיש לאפטרופוס הכללי דיווח המפרט את נכסיה וחובותיה של מ.ט (להלן: "פרטה"), תוך 30 ימים מיום מינויה לאפטרופוסית.

בתקופה הרלוונטית החזיקה מ.ט בחשבון בבנק הפועלים. ביום 31.10.12, או בסמוך לכך, ניהלה מ.ט בחשבון הבנק שלה תיק ניירות ערך בשווי של 130,000 ₪ (להלן: "תיק ניירות הערך"). ביום 29.11.12 העבירה הנאשמת את שווי תיק ניירות הערך של מ.ט מחשבון הבנק של האחרונה לחשבון הבנק של הנאשמת.

על אף האמור, ביום 20.5.13 הגישה הנאשמת לבית המשפט פרטה בעניינה של מ.ט, תוך שהיא משמיטה את העובדה כי בין נכסיה של מ.ט נכלל במקור תיק ניירות ערך וכן מסרה ביודעין תצהיר שקר, בפני עורך דין, לפיו הפרטה משקפת את מלוא נכסיה וחובותיה של מ.ט הידועים לה.

בגין אישום זה יוחסו לנאשמת עבירה של גניבה בידי מורשה - עבירה לפי סעיף 393(1) לחוק, ועבירה של שבועת שקר - עבירה לפי סעיף 239 לחוק.

על פי האישום השלישי, ביום 11.11.13 מונתה הנאשמת על ידי בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב כאפטרופוסית של החסוי צ.מ. סמוך לאחר מינויה ניהלה הנאשמת חשבון בבנק מזרחי טפחות על שם צ.מ, באמצעות צו מינוי אפטרופוס.

ביום 3.9.14 וביום 12.10.14, העבירה הנאשמת כספים בסך כולל של 23,025 ₪ מחשבון הבנק של צ.מ לחשבונה של הנאשמת. בסמוך לאחר מכן גנבה הנאשמת כספים אלה בכך שהשתמשה בהם לצרכיה הפרטיים שלא כדין.

ביום 30.12.15 החזירה הנאשמת סכום של 23,025 לחשבונה של צ.מ.

בגין אישום זה יוחסה לנאשמת עבירה של גניבה בידי מורשה (2 עבירות) - לפי סעיף 393(1) לחוק.

על פי האישום הרביעי, ביום 11.12.14 מונתה הנאשמת על ידי בית המשפט לענייני משפחה ברמת גן, לאפטרופוסית של החסוי ק.צ. סמוך לאחר מינויה ניהלה הנאשמת חשבון בבנק דיסקונט על שם ק.צ, באמצעות צו מינוי אפטרופוס. במהלך החודשים ינואר 2016 עד יולי 2017, ב-5 הזדמנויות שונות, משכה הנאשמת במזומן מחשבונה של ק.צ וכן העבירה הנאשמת סכומי כסף בסך כולל של 80,000 ₪ מחשבונה של

ק.צ בבנק דיסקונט לחשבונה של הנאשמת. בהמשך, גנבה הנאשמת את הסכום הנ"ל בכך שהשתמשה בו שלא כדין לצרכיה האישיים.

בגין אישום זה יוחסה לנאשמת עבירה של גניבה בידי מורשה (ריבוי עבירות) - עבירה לפי סעיף 393(1) לחוק.

2. עיקרי הסדר הטיעון

הצדדים הגיעו להסדר טיעון לפיו הנאשמת תודה ותורשע בכתב האישום המתוקן.

עוד הסכימו הצדדים כי הנאשמת תפקיד סכום של 100,000 ₪ בקופת בית המשפט כפיצוי לחסויים אשר נפגעו על ידה. סכומים נוספים כמפורט להלן יועברו אף הם לפיצוי הנפגעים: סך 25,000 ₪ שהופקד כתנאי לשחרור מכוניתה אשר נתפסה לצורך חילוט, סך 5,000 ₪ אשר הופקד כתנאי לשחרורה ממעצר וחילוט סכום של 100,000 ₪ המוחזק בידי משטרת ישראל, כפיצוי לחסויים אשר נפגעו על ידי הנאשמת.

התביעה לא תתנגד לבקשת ההגנה לקבל חוות דעת פסיכיאטרית מהפסיכיאטר המחוזי בדבר כשירותה המהותית והדיונית של הנאשמת.

עוד הוסכם כי במסגרת גזר הדין, יעתרו הצדדים במשותף להשית על הנאשמת פיצוי מלא בגובה הנזק שנגרם לחסויים.

למעט נושא הפיצויים, אין הסדר לעונש וכל צד יטען באופן חופשי.

3. חוות הדעת הפסיכיאטרית

חוות דעת שהוגשה קבעה כי הנאשמת לא פעלה תחת השפעת מחלת נפש, היה ביכולתה להבין את הפסול שבמעשיה ויכולה הייתה להימנע מביצועם. עוד נקבע כי הנאשמת מבינה את מהות ההליכים המשפטיים.

לאחר קבלת חוות הדעת הפסיכיאטרית הורשעה הנאשמת, על פי הודאתה, בעובדות כתב האישום המתוקן אשר הוגש כאמור מכח הסדר הטיעון.

4. ראיות לעונש

א. **מטעם התביעה**-מכתב מאת רונית אביר מנהלת תחום הפיקוח על אפוטרופסים. במכתבה מיום 12.6.19 התייחסה הגב' אביר לנסיבותיהם האישיות של קרבנות העבירה כפי שיפורט בפרק נסיבות הקשורות בביצוע העבירה. את מכתבה חתמה הגב' אביר בעתירה לעונש מרתיע בשם אלה אשר קולם לא נשמע נוכח מצבם, והן על מנת להרתיע אחרים.

ב. מטעם ההגנה-

עו"ס טל מלמד -העדה טיפלה בנאשמת במסגרת פרטית. בסיכום הטיפול התייחסה לנסיבותיה האישיות של המתלוננת, לרקע המשפחתי, לאירועים משמעותיים בחיי הנאשמת, ולנסיבות ביצוע העבירות אשר היו סמוך לקריסה הכלכלית של אחיה והוריה. לדבריה, הנאשמת הותירה במכוון שובל של חשדות במגעייה עם האפוטרופוס הכללי במובן של זעקה לחשיפת המעשים.

הנאשמת מטופלת מזה שנתיים וקיבלה נכות זמנית של 30% מהמל"ל עקב מצבה הנפשי.

את דבריה בכתב ובעל פה חתמה העדה בהמלצה לשלב את הנאשמת בהליך שיקומי-טיפולי כפי שהומלץ על ידי שירות המבחן.

ג. **מר אהרון בן אלי** אביה של הנאשמת-העד גולל בכאב ודמע שורה של אירועים קשים אשר פקדו את משפחתו ואת הקריסה הכלכלית של בנו אשר הצריכה פינוי דירת המגורים של הוריו ומכירתה לשם סילוק החובות. לדבריו, האירוע האחרון היה טראומטי עבור הנאשמת. עוד סיפר אודות יחסיה החם לחסויים ודאגתה הרבה אליהם אף מעבר למסגרת תפקידה.

5. **תסקיר שירות המבחן**

התסקיר מיום 12.6.19 מתאר את נסיבותיה האישיות של הנאשמת, בת 40, אשר השלימה חוק לימודיה במשפטים. לפני 13 שנים, פקד את המשפחה אסון שצנעת הפרט יפה לו. בנוסף, סיפרה אודות משבר כלכלי אשר פקד אחד מבני משפחתה ולפני כ-8 שנים הוריה נאלצו למכור את דירתם כדי לשלם את חובותיו.

בהמשך התייחסה למצבה הרפואי/נפשי.

לטענתה, בזמן ביצוע העבירות הייתה במצב נפשי מורכב בעקבות משברים שונים בחייה האישיים שחוותה אותה עת; מכירת דירת הוריה ופרידה מבן זוגה שהתנהל באופן פוגעני. שני אלו דרשו ממנה תפקוד כלכלי ועצמאי באופן מיידי.

בשנת 2012 החלה לעבוד כעצמאית כאשר הכירה עורך דין שסייע לה בהפניית חסויים לטיפול. הנאשמת הודתה בעבירות המיוחסות לה אולם התקשתה לקחת אחריות מלאה על ביצוען. בנוסף, בפגישותיה ניסתה להעלות צידוקים שונים להתנהלותה לאורך השנים ואף צמצמה מהיקפי הכספים שגנבה מהחסויים. **לטענתה, עלה קושי בקבלת שכר הטרחה שלה מהאפוטרופוס הכלכלי, ולתפיסתה הכספים שנטלה הגיעו לה על עבודתה המאומצת!** (הדגשה לא במקור-צ.ק). הנאשמת ציינה כי החזירה חלק מחובותיה ושכחונתה להחזיר את כל הכסף שלקחה מהחסויים.

לאורך התסקיר נמצא פער בין הנאמר על ידה לבין התנהגותה בפועל; מחד, מספרת כי חשה סיפוק ומשמעות בעבודה עם החסויים. מאידך, התקשתה להתמודד עם האינטנסיביות והקשר הקרוב שנדרש ממנה. בנוסף, למרות שהיא מבינה את הבעייתיות שבמעשיה ואת הפגיעה בחסויים, ואף תיארה תחושת בושה סביב ההליך המשפטי שמתנהל נגדה וביטאה חרטה אודות מעשיה, שירות המבחן התרשם כי היא התקשתה להתייחס באופן ביקורתי לאורח החיים שניהלה ולנטייתיה לדפוסי המרמה וההסתרה.

הערכת הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקום:

לנאשמת הייתה הבנה לפגיעתה בחסויים כחסרי ישע שלא היו מודעים להתנהלותה וכן לבעייתיות שבהתנהלותה. עם זאת, שירות המבחן התרשם כי יש לה קושי להכיר באחריותה לביצוע מכלול העבירות, כי היא מצמצמת מחומרתן ונוטה לצידוקים רציונליים. היא מיקדה את הבעייתיות בהתנהלותה סביב קשייה הנפשיים וההידרדרות המאנית ממנה סבלה באותה תקופה.

שירות המבחן מצא כי יש צורך בהתערבות טיפולית, וזאת באופן ממוקד סביב דפוסי הסתרה ומרמה באישיות הנאשמת. בנוסף, הומלץ כי תשתלב בקבוצה טיפול בשירות המבחן, אשר מתמקדת בתחומים אלו, זאת לצד המשך הטיפול הפרטני בו היא לוקחת חלק מזה תקופה ארוכה. הנאשמת מצידה ביטאה נכונות להמשך הקשר עם שירות המבחן.

שירות המבחן המליץ עוד לדחות את הדיון בעניינה של הנאשמת בשלושה חודשים נוספים, במהלכם ימשיכו ללוות אותה ולעקוב אחר השתלבותה בקבוצה בשירותם.

דחיתי המלצת שירות המבחן בנימוקים אשר יפורטו בפרק נסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

6. תמצית טיעוני הצדדים לעונש

א. טיעוני התובע

הנאשמת גנבה בשיטתיות כספים מאנשים שהייתה אמורה לטפל בהם, לדאוג להם, לשמור עליהם ובעיקר לפעול ביחס אליהם במסירות וביושר. היא גזלה את כספם והשתמשה בו לצרכיה האישיים.

ב"כ המאשימה ביקש לקבוע מתחם ענישה הולם לכל אישום בנפרד. לטענתו, מדובר בקורבנות שונים להם אין מכנה משותף, סכומים שונים וארבעה סיפורים שונים. משכך, יש לראותם כארבעה אירועים נפרדים.

לבד מהפגיעה בערך החברתי ומידת הפגיעה בו, יש כאן פגיעה באמון הציבור בעורכי הדין.

ב"כ המאשימה ביקש לקבוע כי מתחם הענישה באישום הגניבה יהיה בין 3 ל-5 שנים. אשר לאישום של שבועת שקר יש לקבוע מתחם שינוע בין 18 ל-30 חודשים.

את עונשה של הנאשמת ביקש לקבוע בשליש התחתון של המתחם נוכח אלה: הנאשמת הודתה מיד, החזירה כמעט מחצית מהסכום, ומצבה הנפשי הנוכחי.

התובע חתם טיעוניו בעתירה להטיל על הנאשמת 60 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים. אשר לפיצוי, יש לפסוק למתלוננים פיצוי בגובה הנזק.

ב. טיעוני הסנגור

ב"כ הנאשמת טען שאין להטיל על הנאשמת עונש מאסר בפועל לנוכח הנסיבות, ומדיניות הענישה הנוהגת. הושג הסדר טיעון בין הצדדים. הסדר הטיעון הושג בשלב טרום ההליך המשפטי, דבר שחסך לבית המשפט, הצדדים והעדים זמן שיפוטי יקר.

לטענתו יש להסתכל על האישומים כעל עבירה אחת ובהתאמה לקבוע מתחם ענישה אחד. לגבי מדיניות הענישה הנוהגת, טען שקיימת ענישה של עבודות שירות בתיקים דומים, וכי הפסיקה שהציגה המאשימה אינה רלוונטית לנסיבות תיק זה.

אשר לנסיבות ביצוע העבירה, לא היו במעשים תחכום, הסתרה וזיוף.

זאת ועוד, העובדה שהיא השיבה את הכספים והפיצויים במסגרת גזר הדין מהווים עבודה הסרת מחדל, והמשמעות לדעתו היא שיש לתת לכך את הדעת.

במידה וייקבע מתחם הכולל רכיב של מאסר בפועל יש לסטות מהמתחם משיקולי שיקום. לטענתו, בית המשפט העליון הכיר בנאשמים בעבירות כלכליות שיכול ויימצאו מתאימים להליכים שיקומיים.

ככל שבית המשפט יבחר שלא לסטות משיקולי שיקום, יש לסטות מהמתחם משיקולי צדק.

יש להתחשב בהיעדר עבר פלילי

ההליך המשמעתי שעברה הנאשמת בלשכת עורכי הדין. הנאשמת ויתרה מיוזמתה באופן זמני על רישוניה.

במקביל, מתנהלת תביעה אזרחית בסך ₪ 700,000 נגד הנאשמת בגין פרשה זו.

על בית המשפט לקחת בחשבון גם את דבריה של העובדת הסוציאלית.

דוח וועדת דורנר והתיקון החדש לחוק, המאפשר להטיל על הנאשמת 9 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות.

כל צד תמך יתדותיו בפסיקה.

ג. **הנאשמת, בראשית דבריה**, הביעה צער וחרטה על מעשיה. היא התייחסה, לנסיבותיה האישיות, התא המשפחתי ונסיבות ביצוע העבירות. היא הגישה לי מכתב שאת מרבית תוכנו הקריאה באולם. בדבריה ציינה, בין השאר, את המשבר הכלכלי שפקד את הוריה אשר איבדו את דירת מגוריהם לשם פירעון חוב של אחיה.

עוד התייחסה הנאשמת להיעדר התחכום שבמעשיה ולמסירות אותה גילתה כלפי החוסים.

7. דיון

ראשית יש לבדוק האם יש לראות בעבירות שביצעה הנאשמת אירוע אחד או מספר אירועים.

סעיף 40ג לחוק, כותרתו "ריבוי עבירות" וזו הוראתו:

"(א) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.

(ג) בגזירת העונש לפי סעיף זה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש, ואם גזר עונש מאסר - לבין תקופת המאסר שעל הנאשם לשאת".

המבחן הרלוונטי לבחינת שאלה זו, הוא מבחן הקשר ההדוק, כפי שנקבע בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014, פורסם בנבו). שם נקבע כי עבירות שיש ביניהן קשר ענייני הדוק ואשר ניתן להשקיף עליהן כמסכת עבריינית אחת יחשבו לאירוע אחד. הדברים אף מתיישבים עם אותם מבחני עזר שנקבעו בע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל (3.9.2015) כמפורט להלן:

"...ניתן לבחון, למשל, האם ביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות. קיומה של נסיבה אחת או יותר מנסיבות אלו (ואין זו רשימה סגורה) עשוי להעיד על קשר הדוק בין העבירות השונות, המלמד כי באירוע אחד עסקינן. בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה על העבירות כעל כמה אירועים תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו".

מן הכלל אל הפרט. בחינת עניינה של הנאשמת על-פי מבחן 'הקשר ההדוק' מלמדת כי את מעשיה יש לראות כאירוע אחד. מכלול העבירות מהווה מסכת אירועים אחת המורכבת מסדרה של עבירות בעלות דמיון רב, אשר בוצעו על פני אותה תקופה ואשר בוצעו בשיטה דומה מבחינת מידת האשם של הנאשם ומבחינת "העשייה העבריינית". השוני העיקרי בין העבירות נעוץ בזהות הקורבנות, בזמנים השונים ובהיקף הסכומים לגבי כל אחד מהם, כמו גם בשאלת הנזק המוחשי שנגרם לכל מתלונן ומתלונן (אלה שכספם הוחזר להם ואלה שלא), אולם אין בכך כדי להפוך את מעשיה לאירועים נפרדים רבים. ראה לעניין זה ע"פ 5668/13 ערן מזרחי נ' מדינת

ישראל (פורסם בנבו, 17.3.16):

"אכן, מעשיו של המערער נעשו ביחס לנפגעים רבים, (101 מתלוננים!-צ.ק) בזמנים שונים, במקומות מגוונים בפרק זמן ממושך של כ- 5 שנים, ואולם על-פי מבחן הקשר ההדוק אין בכך כדי להפוך את מעשיו של המערער לאירועים נפרדים רבים. זוהי הונאת 'פונזי', וכך יש לראותה.... הנה כי כן, מעשיו של המערער עולים כדי אירוע אחד, ובהתאם - יש לקבוע מתחם עונש אחד בלבד." (פסקה 29 לפסק הדין).

העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40 ב' לחוק).

ב. מכאן ואילך אדון בעונש אשר יוטל על הנאשמת במתווה שנקבע בתיקון 113 לחוק.

חומרת העבירות והפגיעה בערכים המוגנים

עבירות הגניבה, באשר הן, פוגעות באינטרסים הרכושיים והקנייניים של קורבנותיהן. העבירה של גניבה בידי מורשה - שהיא עבירה בעלת נסיבות מחמירות הנובעת ממעמד הנאשם כמורשה - נועדה להגן הן על האינטרס הרכושי של הקורבן והן על יחסי האמון המיוחדים בין הנאשם לקורבן, שבזכותם יכולה הייתה העבירה להתבצע.

כאשר מדובר ביחסי עורך דין-לקוח, חמורה הפגיעה שבעתיים, באשר מעבר לפגיעה של עורך הדין באמון הלקוח, נפגע ומוכתם גם שמו של כלל ציבור עורכי הדין. יפים הדברים שנאמרו בעניין זה בת"פ (מחוזי-חיפה) 45685-01-12 **מדינת ישראל נ' גסאר**, ניתן ביום 31/12/13, מתוך אתר "נט המשפט":

**"כחומרת מעשי המרמה, כך גם חומרת הפגיעה ביחסי האמון שבין עו"ד ללקוחו. משחר לימודיו מחונך עורך הדין לכללי אתיקה, שלא לדבר על כיבוד החוק. במקרה הנדון, נרמסו ברגל גסה מושכלות בסיסיים ויסודיים שביחסי הנאמנות והאמון, החייבים לשרור בין עו"ד ללקוחו. על כגון דא, נאמר ע"י ביהמ"ש העליון:
"המערער מעל באמונם של לקוחות אשר שכרו את שרותיו כעורך דין, ובאחדים מהמקרים תוצאות מעשיו גרמו לאותם לקוחות תמימים נזקים קשים אולם, לא רק את שמו הכתים המערער, אלא גם את שמו הטוב של ציבור שלם העושה מלאכתו נאמנה, הואיל ונשמת אפו של מקצוע עריכת הדין הוא האמון שהציבור נותן בו, והתנהגות מן הסוג בה חטא המערער, עלולה לערער אמון זה מן היסוד" (ע"פ 7090/06 פרידמן נ' מדינת ישראל (16.10.2007))."**

וגם:

"פן שני של חומרה במעשי המערער, מעבר לפגיעה הספציפית במתלוננים, הינה הפגיעה הקשה במקצוע עריכת הדין ובאמון הציבור בעורכי הדין, באשר הם. אמון הציבור הינו אחד מהנכסים יקרי הערך, עליהם מושתת מקצוע עריכת הדין. זהו המסד עליו נבנה אותו מרקם עדין של יחסי עורך דין לקוח, אשר עיקרו באמון שנותן הלקוח בעורך דינו. מעשיו של המערער, יש בהם כדי להשליך על כלל ציבור עורכי הדין, שכן המערער במעשיו הכתים לא רק את עצמו אלא, למרבה הצער, אלא את כלל ציבור עורכי הדין" (עפ"ג (מחוזי-באר שבע) 25122-02-13 אביטל נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 3/7/13, פורסם ב"נבו").

(וראו גם רע"פ 1096/09 מילשטיין נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 5/3/09, פורסם ב"נבו" וגם ע"פ 5157/05 מדינת ישראל נ' איל, ניתן ביום 4/5/06, פורסם ב"נבו").

עבירת שבועת השקר פוגעת אף היא באמון הציבור וכן בסדר החברתי והמשפטי.

מעשי הנאשמת בנסיבות התיק שבנדון, הינם בעלי חומרה יתרה. ראשית, מדובר בעורכת דין, אשר מתוקף תפקידה חייבת ביחסי אמון ונאמנות ללקוחותיה. שנית, במסגרת תפקידה מונתה הנאשמת על ידי בית המשפט כאפוטרופוסית על חסויים ותפקידה היה להגן עליהם ולטפל ברכושם לצורך רווחתם. הנאשמת ניצלה לרעה את חולשתם המובנית של החסויים, ובמקום לדאוג להם היא מעלה באמונם ובכספם, בצורה קשה, בוטה ופוגענית. כמו כן מעלה באמון שנתנו בה בתי המשפט אשר מינו אותה כאפוטרופוסית ופגעה באמון הציבור בעורכי הדין.

אפוטרופוס שמונה מטעם בית המשפט נושא באחריות כפולה ומכופלת הן כלפי אותו חסוי שעליו הוא אמון והן כלפי בית המשפט עת הוא מתפקד כ"קצין בית המשפט". האפוטרופוס כשלוחו של ביהמ"ש, אינו רשאי לשלוח יד בכספי החסוי, אין הוא רשאי להכניס כספים לכיסו ללא היתר ואז לתרץ את הגזל בהסברים שונים ומשונים.

בנסיבות הללו אין חולק כי הפגיעה בערכים המוגנים חמורה וממשית.

ג. נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

מסכת העבירות בהן הורשעה הנאשמת התפרשה על פני מספר שנים רצופות, בהן שלחה ידה בכספים השייכים לחסויים בהיקף כולל של כ 553,000 ₪ (מתוכם הופקדו בקופת בית המשפט 260,000 שקלים). אין מדובר אפוא ב"מעידה חד פעמית" או ב"כשל נקודתי" אלא מעשי הנאשמת מעידים על שיטתיות ועל סדרתיות, וכפועל יוצא גם על תכנון מוקדם ודרך פעולה מובנית וסדורה הגם שהיא נעדרת תחכום. האמור מלמד כי לנאשמת היו ימים רבים להתעשת ולחדול, אך היא בחרה שלא לעשות כן.

הנאשמת מעלה באמון שניתן בה על ידי בית המשפט אשר מינה אותה כאפוטרופסא על רכושם של חסרי ישע. מדובר בהפרת אמון משמעותית וקיצונית ושפל מדרגה מוסרי. הכיעור הרב מתנוסס מעל מעשי הנאשמת אשר

ניצלה לרעה את כוחה ומעמדה כלפי החסויים תוך שהיא מסבה להם נזק כספי משמעותי.

קרבות העבירה -

באישום הראשון : קשישה בת 94, ערירית שעלתה בגפה לארץ, חולה בדמנציה מתקדמת ושוכנה בבית אבות. הנאשמת גנבה מספר פעמים את כספיה של הקשישה.

באישום השני-אשה בת 39 עם מוגבלות נפשית ורמת תפקוד נמוכה. היא נפגעה בתאונת דרכים לפני מספר שנים והנאשמת גנבה מכספי הפיצויים.

באישום השלישי-קשיש ערירי כבן 100, דל אמצעים.

באישום הרביעי-אדם בן 60, ערירי, עם מוגבלות נפשית המתגורר בגפו. הנאשמת גנבה את כספו מספר פעמים.

הסברי הנאשמת לקצינת המבחן כי פעלה כפי שפעלה אך מוסיפים נופך חומרה לתמונה הקודרת בלאו הכי. לדבריה, האפוטרופוס הכללי הערים קשיים על תשלום שכר טרחתה ומשכך הכספים שגזלה מהחסויים הגיעו לה על עבודתה המאומצת. צר לי שהנאשמת בחרה לנהל את מאבקה מול האפוטרופוס הכללי על גבם של חסרי הישע.

בנסיבות הללו ראיתי, בין השאר, שלא להיענות לבקשת שירות המבחן לדחות הדיון על מנת לשלב הנאשמת באפיק טיפולי אודות דפוסי ההסתרה והמרמה שבאישיותה.

מעשי הנאשמת עולים כדי " **חומרה יתרה**" כאמור בסעיף 40ד(ב) לחוק. מיהות קרבות העבירות והיותם חסרי ישע היא העוטה על מעשי הנאשמת את הלבוש שאינו מאפשר חריגה ממתחם העונש ההולם. משכך, לא ראיתי לנכון ליצור אצל הנאשמת ציפיות שווא כי אשקול חריגה ממתחם העונש ההולם כפי שיפורט להלן.

ד. מדיניות הענישה הנהוגה

בהתאם לעקרונות תיקון 113, במסגרת קביעת מתחמי הענישה, יש להתחשב גם בפסיקה הנוהגת.

אסקור להלן פסיקה רלוונטית:

ע"פ 5115/12 **מדינת ישראל נ' ירדנה נילמן** (10.6.13, פורסם בנבו)- המערערת, עורכת דין במקצועה, שמונתה על ידי בתי המשפט לענייני משפחה כאפוטרופוסית של **חסויים** רבים, ביצעה עבירות שונות של גניבה וזיוף, בצוותא עם בן זוגה ועובדת נוספת, בסכום כולל של כ- 7.25 מיליון ₪. בית המשפט המחוזי גזר עליה 7.5 שנות מאסר בפועל ו-18 חודשי מאסר על תנאי. בערעור הוחמר עונש המאסר בפועל שהושת על המערערת, כך שיעמוד על **9 שנות מאסר**, זאת, נוכח עוצמת המעשים, מיהות הקרבות, והרתעה מניצול חולשתו התהומית המובנית של חסוי על-ידי אפוטרופוס. בימ"ש העליון ציין כי כתב האישום המתוקן בו הודתה המערערת הוא ביטוי לשפל המדרגה המוסרי. מדובר במסע גניבות של כ- 7.25 מיליון ₪ לאורך מספר שנים מחסויים

שונים. בימ"ש קמא ציין את חומרת המעשים והזעזוע שהם מעוררים ודחה את הטענה של השפעת בן הזוג, ואין חולק כי למעלה מ-50% מסכום הגניבה, ניטלו לצרכי המערערת. **עיקר העיקרים הוא מיהות הקרבנות, היות המערערת "גיבורה על חלשים", על מי שתפקידה היה להגן עליהם ולדאוג לרווחתם, שהם לא יכלו לדאוג לה בעצמם, ותחת זאת דאגה לכיסה.** יש מגמת החמרה בעבירות כלכליות, אך במקרה זה שפל המדרגה המוסרי עמוק במיוחד.

בע"פ 10996/03 **פנחס נרקיס נ' מדינת ישראל** דובר במערער, עורך דין, אשר היה מנהל עיזבון ומעל בכספי העיזבון, והורשע בבית המשפט המחוזי בחיפה ב-6 אישומים של עבירות גניבה בידי עובד ציבור וכן בעבירות מרמה והפרת אמונים. על פי ממצאי פסק הדין, שלח המערער ידו בסכום המגיע ל-2,376,581 ₪. בית המשפט המחוזי, לאחר ששקל נסיבות לחומרה ולקולא, גזר על המערער מאסר בפועל של 4 שנים, מאסר על תנאי לתקופה של שנתיים, קנס ופיצויים.

בית המשפט העליון דחה את ערעורו וקבע: **"המערער הינו עורך דין, החב חובת אתיקה מקצועית מכוח השתייכותו לציבור עורכי הדין. העבירות החמורות שעבר פוגעות בכללי יסוד של הגינות ויושר החלים על עורך דין, וגרמו פגיעה קשה למעמד מקצוע עריכת הדין, לדמותו של ציבור עורכי הדין וציבור עורכי הדין בישראל. הם יצרו סדק של אי אמון בהגינות וביושר המוחלטים הנדרשים מעורך הדין המקבל על עצמו תפקיד אמון מיוחד. סדרי הגודל האדירים של המעילה והבוטות המיוחדת שאפיינה את דרך שליחת היד ברכוש לא לו, מעמידים את העבירות שביצע המערער בהיותו עורך דין ברף העליון של החומרה".**

ברע"פ 6190/08 **צברי נ' מדינת ישראל** (5.1.2009, פורסם בנבו) הוטלו על עו"ד שגנב מלקוח שלו 15,000 ₪, 12 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי תנאי, קנס סמלי ופיצוי בסך 18,000 ₪, העונש נותר על כנו בערעור.

ע"פ 2037/05 **מכנס נ' מדינת ישראל** (28.11.2007, פורסם בנבו) - עו"ד אשר גנב מכספי עיזבון של מתלוננת אותו ניהל סכום של כ-11 מיליון ₪. הוא מונה לנהל את כספיה בהיותה יתומה בת 8 שנים בלבד. בית המשפט המחוזי גזר עונש של 7 שנות מאסר. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשם ביחס להכרעת הדין, אולם הקל בעונש והעמידו של **5 וחצי שנות מאסר**, לאחר שהובאו בחשבון נסיבותיו האישיות: **גילו של המערער ומצבו הבריאותי.**

בעפ"ג (מחוזי-באר שבע) 25122-02-13 **אביטל נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 3/7/13) שם דובר בעורך דין שגנב מבני זוג קנדיים שביקשו לרכוש דירה בישראל סך כולל של 360,000 ₪ ואשר מעל בכספים בשל הסתבכות עסקית וחובות לצד שלישי. הובהר כי מדובר באדם נורמטיבי, וכי שירות המבחן המליץ להעמידו במבחן. על הנאשם הוטלו בסופו של יום 20 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי תנאי, קנס סמלי ופיצוי בסך 40,000 ₪. הערעור נדחה.

ת"פ (שלום-נתניה) 5597/06 **מדינת ישראל נ' לאור** (22.10.08, פורסם בנבו)- הוטלו 4 שנות מאסר בפועל,

12 חודשי תנאי, קנס בסך 10,000 ₪ ופיצוי למתלוננים בסך כולל של כ-220,000 ₪, על עו"ד, ללא עבר פלילי, שהסתבכות עסקית הובילה אותו לשלוח ידו בכספי לקוחותיו בסך כולל של מיליוני שקלים (\$370,000, 700,000 ₪ ו-560,000\$ קנדי).

ע"פ 2143/10 **שלום נ' מדינת ישראל** (20.1.2011, פורסם בנבו)- הנאשם, עו"ד במקצועו, הורשע בעבירות זיוף ומרמה בהיקף של 1.3 מיליון ₪ (מתלונן בודד). בית המשפט המחוזי גזר עונש של 55 חודשי מאסר. בית המשפט העליון דחה את הערעור.

ת"פ 37190-09-16 (מחוזי ת"א) **מדינת ישראל נ' לביא**, אשר אך ניתן זה לאחרונה (4.7.19)- עורכת דין אשר גנבה סך כולל של 4,217,343 ₪ מכספים אשר הופקדו בידיה בנאמנות לשם ביצוע תשלומים שונים במסגרת הסכמי מכר. כן יוחסו לה עבירות לפי פקודת מס הכנסה בכך שהשמיטה את הכספים שגנבה מהדוחות שהגישה למס הכנסה. נדונה, בין היתר, למאסר בפועל של 3 שנים. **הייתה במעצר בית במשך 3 שנים** והחזירה למעלה ממחצית סכום הגניבה. נקבע מתחם שבין 3-7 שנות מאסר.

נתתי דעתי לפסיקה אשר הוגשה ע"י ב"כ הנאשמת אך היא אינה רלוונטית לעניינינו. חלק מהפסיקה שהוגשה עניין לנו במי שאינם עורכי דין וחלקה האחר עוסק בעורכי דין אך בעבירות שונות או בהסדר הכולל ענישה מוסכמת-ראה למשל ת"פ 47679-04-14 בית משפט השלום בחיפה.

כללם של דברים : פס"ד **נילמן** הוא הקרוב ביותר בנסיבותיו לנסיבות תיק זה בשים לב למיהות קורבנות העבירות.

לא נעלמה מעיני התוצאה העונשית אליה הגיע חברי השופט גורפינקל בעניין **לביא**. אולם באלה נבדל עניינה של הנאשמת מגזר הדין בעניין **לביא** : א. מיהות הקורבנות. ב. תקופת מעצר הבית הממושכת.

על יסוד אמות המידה שפורטו לעיל ראיתי לקבוע את מתחם הענישה בעבירות הגניבה בידי מורשה כך שהרף התחתון יעמוד על 3 שנות מאסר ואילו הרף העליון על 5 שנות מאסר.

מדיניות ענישה למתן עדות השקר

ברע"פ 2847/10 **צור נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 15.04.10)- הושת עונש של 4 חודשי מאסר בעבודות שירות על נאשם שהורשע בעבירות זיוף, ניסיון לקבלת דבר במרמה, עדות שקר, שימוש במסמך מזויף ושיבוש הליכי משפט;

בת"פ (חי') 1536/08 **מדינת ישראל נ' הירש** (פורסם בנבו, 31.12.13) - הושת עונש של 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות על נאשם שהורשע בזיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, שימוש במסמך מזויף, עמוד 12

בידוי ראיות, עדות שקר ושיבוש מהלכי משפט.

בת"פ (שלום ת"א) 46509-12-14 **פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נ' ארגזי ואח'** הורשע נאשם על בסיס הודאתו במסגרת ההסדר דיוני הנאשם על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן בביצוע עבירה של ידיעות כוזבות (סעיף 243 לחוק) ובביצוע עבירה של שבועת שקר (סעיף 239 לחוק), והושתו עליו 3 חודשי מאסר על תנאי וקנס.

מתחם הענישה בעבירת עדות השקר נע בין מאסר על תנאי למאסר בפועל של מספר חודשים, אשר בד"כ ירוצו בדרך של עבודות שירות.

ה. נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

הנאשמת נטלה אחריות מלאה על מעשיה וכתב האישום שהוגש מלכתחילה כלל הסדר טיעון, חיזיון נדיר במחוזותינו. במסגרת הסדר הטיעון התחייבה הנאשמת לפצות את המתלוננים פיצוי מלא בגובה הנזק שגרמה להם.

אין לנאשמת עבר פלילי.

הנאשמת מצויה בהליך טיפול שיקומי-עצמאי מאז שנת 2016, במסגרתו היא מנסה לברר את הסיבות והנסיבות אשר הובילו אותה לבצע את המעשים נשוא כתב האישום. עם זאת יש להדגיש כי חרף התקופה הממושכת יחסית בה מצויה הנאשמת במסגרת טיפולית, לא נמצא כי חלה תמורה מהותית בדפוסי אישיותה, כאמור בתסקיר שירות המבחן.

מצבה הכלכלי של הנאשמת רעוע והיא נתמכת בהוריה.

הנאשמת חדלה לעת עתה לעסוק בעריכת דין.

עד כה פעלה הנאשמת לתיקון המעוות ולו באופן חלקי והפקידה סך 230,000 ₪ על חשבון הפיצוי למתלוננים.

ו. **שיקולים נוספים** : עוד ראיתי לנכון לעשות שימוש בשיקולים המנויים בסעיפים 40 ו-40 ז לחוק. אינני יודע מה תהיה תקופת השעיית הנאשמת מלשכת עורכי הדין אולם לפי שדפוסי המרמה וההסתרה נותרו באופן משמעותי יש להרתיע את הנאשמת מפני ביצוע עבירה נוספת. כך גם הצורך בהרתעת הרבים מבלי להטיל חלילה דופי בציבור עורכי הדין בכללותו.

אשר על כן יש למקם את עונשה של הנאשמת בשליש התחתון של המתחם.

8. אני עושה שימוש בסמכותי על פי סעיף 40 יג (א) לחוק וגוזר על הנאשמת עונש **כולל** בגין כל העבירות כדלקמן :

א. 3.5 (שלוש וחצי) שנים מאסר בפועל.

ב. שנה מאסר על תנאי והתנאי הוא שלא תעבור תוך 3 שנים מיום תום המאסר עבירה של שליחת יד ברכוש הזולת או עבירת מרמה או עבירה של שבועת שקר.

ג. הנאשמת תפצה את המתלוננים בסך 553,000 ש"ח. הנאשמת הפקידה בגזברות בית המשפט סך של 230,000 ₪. היתרה תשולם עד ולא יאוחר מיום 1.12.2019. הפיצוי יחולק בין המתלוננים על פי רשימה שתוגש ע"י הפרקליטות.

ניתנה והודעה היום י"ג תמוז תשע"ט, 16/07/2019 במעמד הנוכחים.

ציון קאפח, שופט

5129371